

Alivinnan:

Grundarlag fyri fleiri loyvum til sjógvaling

Vilhelm Johannesen, landsstýrismaður, skrivur:

Tá ið hetta landsstýrið tók við, var onki samsvar millum smoltaling og sjógvaling. T.d. kundu tey nýggju loyvin til sjógvaling á vári 1985 bert fáa 14.000 smolt. Hesi áttu at fingið eini 60-70.000 smolt, um trygt grundarlag skuldi verið undir lönandi rakstri.

Tíverri kundu vit eisini ásjóna, at ov nógv loyvi til sjógvaling vóru givin á ávisum økjum, uttan at nóg nágreiniligar árinsskanningar vóru gjørdar frammanundan. Talan verður tí um at kanna møguleikan fyri at flyta sjógvalistøði burtur av hesum økjum, samstundis við at heilt nágreiniligar árinsskanningar verða gjørdar á øðrum økjum, aðrenn ov nógv loyvi verða givin.

Vánaliga smoltstøðan og tørvandi árinsskanningar vóru orsökini til, at landsstýrið hevur verið afturhaldandi, tá talan hevur verið um at geva nýggj loyvi til sjógvaling. Smoltframleiðslan er økt so munandi, at vit nú kunnu tosa um, at javnvág er komin í. Í ár er framleiðslan millum 3 og 3,5 mió. smolt. Næsta ár verður hon 4 mió. Árinsskanningar eru og verða gjørdar. Grundarlag skuldi sostatt verið fyri nýggjum loyvi til sjógvaling.

Alivinnan er í ávisum figgarligum trupulleikum. Í høvuðsheitum eru orsøkirnar trinnar. Tær alt ov smáu smoltnøgdirnar tey fyrstu árin, tann lági marknaðarprisurin, sum verið hevur tey seinastu tvey árin í mun til árin frammanundan, og tann stutta avdráttartíðin av lánunum. Landsstýrið hevur

sett eina kanning av hesum viðurskiptum í gongd. Aliráðið, Ídnaðargrunnurin og Menningargrunnurin gera kanningina saman við einum privatum ráðgeva. Úrslitið fyriliggur um nakrar fáar dagar.

Fyri at bota um figgarligu støðuna hjá vinnuni hevur landsstýrið millum annað hugsað sær at broyta áramálið í øllum aliloyvum. Higartil eru øll aliloyvi givin at galda í sjei ár. Avdráttartíðin hjá Ídnaðargrunninum, Menningargrunninum og øðrum lánsstovnum er hareftir. Tá kanningin av figgarligu støðuni hjá alivinnuni er lokin, fer landsstýrið at taka støðu til, um áramálið í aliloyvunum verður at seta upp í 10, 12 ella møguliga 15 ár. Ídnaðargrunnurin, Menningargrunnurin og aðrir lánsstovnar fara so væntandi at leingja avdráttartíðina í

sama mun.

Á lóggávuøkinum kann verða nevnt, at lógin um sjúkurlóg hjá fiski er avgreidd á tingi og lýst at galda, at lógin um aling er í millumtinganevnd og verður vónandi avgreidd í hesi tingsetuni. Í farnu tingsetu varð tinglýsingarlógin eisini broytt, soleiðis at tað nú er møgulegt hjá lánsstovnum at veita figging móti trygd í fiskinum. Eftir er nú at gera uppskot til lóg um útseting og havbit. Kanningar í sambandi við slíkt lóggávuárebeiði fara í gongd nú.

Djórálæknatænastan er eitt týðandi mál hjá alivinnuni. Normering er til einfiskasjúkudjórálækna sum er. Hetta starv er sett. Landsstýrið hevur boðið sær til at útvega hølir og amboð til ein einfiskasjúkudjórálækna afturat. Hetta er treytað av, at vinnan vil gjalda fyri

hesa tænastu í tilkan mun, at gjöldini frá vinnuni svara til ta løn, ein fiskasjúkudjórálækni skal hava. Í lóguni biður landsstýrið eftir einum útspæli frá vinnuni. Málið er at tryggja alivinnuni eins góða djórálæknatænastu og landbúnaðinum.

Eftir teimum metingum, sum gjørdar eru, verður útflutningurin av alifiski 10.000 tons í 1989

og 12.000 í 1990. Við verandi marknaðarprimum skuldi hetta givið eitt útflutningsvirði uppá ávika-vist 500 og 600 mió. kr. nevndu ár.

Teir flokkar, sum í dag umboða okkum í fólkatinginum, hava kunngjørt sína støðu, og hon er greið.

Fólkaflokkurin sigur greitt, at teirra uppgáva er ikki at rokja føroysk áhugamál, men teirra uppgáva er at styðja eina danska borgarliga stjórn. Hetta er greið tala, og

hetta er fólkaflokkinum líkt. Her verður ikki tikið upp á tunguna føroysk áhugamál, men her verður týðuliga og greitt sagt frá, at teirra uppgáva, og tað er teirra einasta uppgáva, er at føra danskan politikk, sum verður til skaða fyri viðurskiptini ímillum Danmark og Føroyar.

Fólkatingið og flokspolitikkur

Hetta átti tann føroyski veljarin at hava fingið eyguni upp fyri, serliga eftir greiðu støðuna, sum fólkafloksformaður boðar frá í einum av teimum seinastu Dagbløðunum, og sannast má, at Jógván Sundstein og eisini fólkaflokkurin veruliga hava broytt kós.

Tað at fólkaflokkurin nú uppá forhend ger sínum veljarum greitt, at teir fara at brúka sína fólkatingsumboðan til bert at taka lut í danskum politikki, tað má koma mongum fólkafloksveljarum illa við, tí teir siga bert út, at tann Føroyski Fólkaflokkurin ikki skal rokja føroysk áhugamál, men bert taka støðu eftir tí, sum verandi danski konservativi statsministerin krevur. Hetta er greið tala.

Og somuleiðis er tað við sambandsflokkinum. Teir siga: »Vit fara at føra sama politikk í fólkatinginum, sum vit eru vanir«.

Tað er nú ikki so lægt, at teir gera tað, tí teir eru ein danskur flokkur, áhugamál Føroya hava

ikki tann stóra áhuga teirra, og eins og fólkaflokkurin, so er bert ein uppgáva: at styðja eina danska borgarliga stjórn.

Ikki við einum orði verður tikið uppá tunguna føroysk áhugamál. At hetta fer at skaða viðurskiptini Føroya og Danmarkar ímillum, tað sakar ikki sambandsflokkin. Hetta eiga serliga sambandsveljarar at leggja sær væl í geyma.

Støðutakan sambandsflokksins til innanhýsis danskan politikk er við at máa stóð undan tí sindri av ríkisfelagsskapi, sum enn er eftir. Við at velja hesi umboð á danska fólkating, verður loysing í framskundað, við atkvøðum frá sambandsflokkinum.

Tjóðveldisflokkurin stillar upp til hetta fólkatingsval, sjálvt um tað er stór móttæða í flokkinum ímóti hesari umboðan. Tað er eingin loyna, at ein av fremstu umboðum floksins hevur týðuliga og greitt sagt frá »størsta skandalan fyri flokk okkara er tann, at vit

nakrantíð stillaðu upp til fólkatingsval«. Henda røddin er nú tagnað. Aðrir framstandandi tjóðveldismenn hava týðuliga og greitt sagt frá, at teir fara ikki á val.

Men flokkurin hevur stillað upp, og her er uppgávan bert tann eina, um teir fáa umboðan: at teir í danska fólkatinginum fara at føra ein áhaldandi kritikk av viðurskiptunum Føroyar og Danmarkar ímillum, og eitt mál, sum verður framarlaga hjá teimum, verður tann føroyska undirgrundin.

Teir vilja fegnir skapa ein stemning, sum vil føra til eina framskundan av tí loysing, sum teir stila ímóti.

Hvør vilt tað er rætt at taka loysing uppá undirgrundarmálið, er torført at siga, tí eingin veit í veruleikanum, hvat ríki-dømi er í undirgrund okkara, og vit vita heldur ikki, hvussu leingi tað ríki-dømið verður varandi.

Eg eri ikki fyri slíkum politikki. Eg meti, at vit við samráðingunum skulu koma til eina semju við

Danmark hesum máli við-vikjandi. Men tað er eitt annað ríki-dømi í havinum rundan um Føroyar, sum vit eiga at føra meira væl um, og tað eru okkara fiskigrunnar, sum nú við tí grópan, sum er eftir rávøru, eru við at vera tømdir. Hetta er eitt álvarsmál, sum eigur at verða greitt nú og her. Hetta eigur ikki at tigast burtur.

Við tí fiskiskapi, sum vit hava í dag, visir tað seg týðuliga, at grunnar okkara eru við at vera tømdir, tí má her og nú verða gjørd ein broyting og hon gerst við, at vit í staðin fyri at fiska eina mongd av fiski, um bert ein partur kemur til matnað, so skulu vit fara undir at framleiða lidnar yørur, sum so skulu seljast á tí europeiska marknaðinum.

Vit skulu gera fabrikkir, sum kunnu framleiða hesar yørur okkara, so at tað ikki sum nú verða mongdinar, sum eru avgerandi, men kvalitetur,